

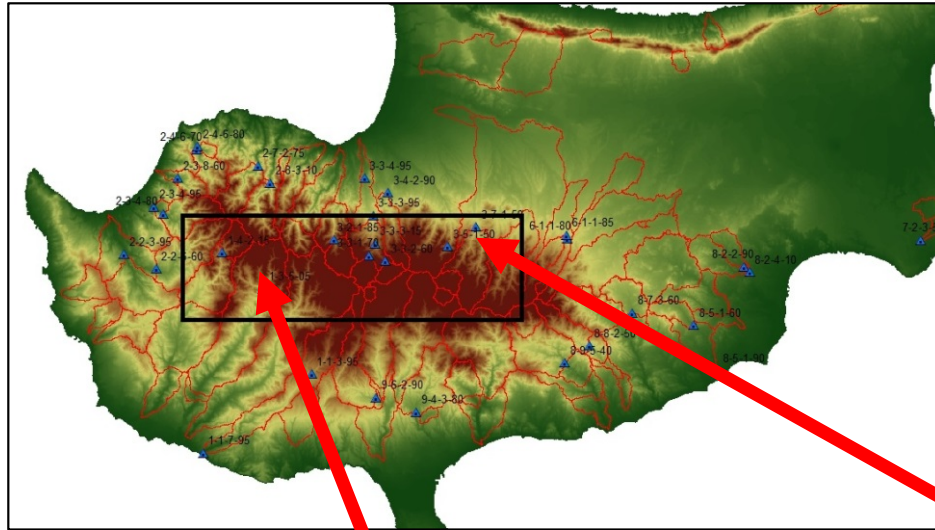
Εφαρμογή προσομοίωσης Monte
Carlo για την παραγωγή
πλημμυρικών υδρογραφημάτων σε
Μεσογειακές λεκάνες

Μαστροθεόδωρος Θεόδωρος
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Δεκέμβριος 2013

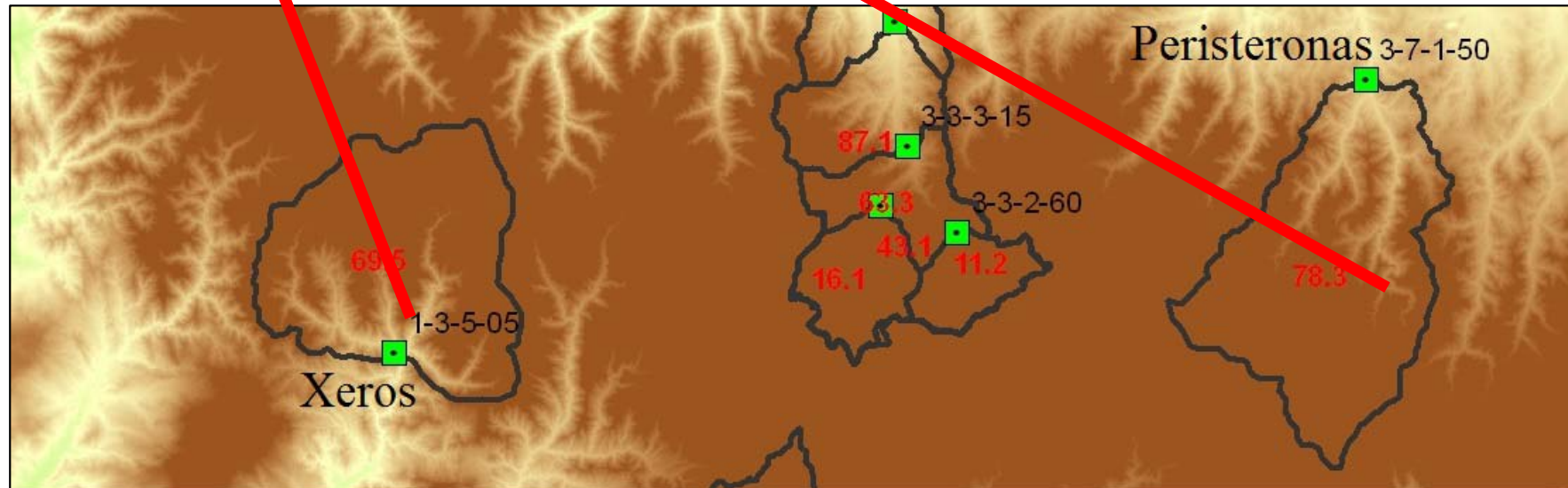
Σκοπός και διάρθρωση

- Μελέτη μηχανισμών γένεσης πλημμύρας σε μεσογειακές λεκάνες με ξηρό κλίμα (Κύπρος)
- Αξιολόγηση υδρολογικών μεθόδων εύκολα εφαρμόσιμων (SCS-CN με μοναδιαίο υδρογράφημα)
- Ανάπτυξη εννοιολογικών μοντέλων και βελτιστοποίηση των παραμέτρων για διάφορα περιστατικά
- Εκτίμηση αβεβαιότητας με προσομοίωση MC

Υπό μελέτη λεκάνες

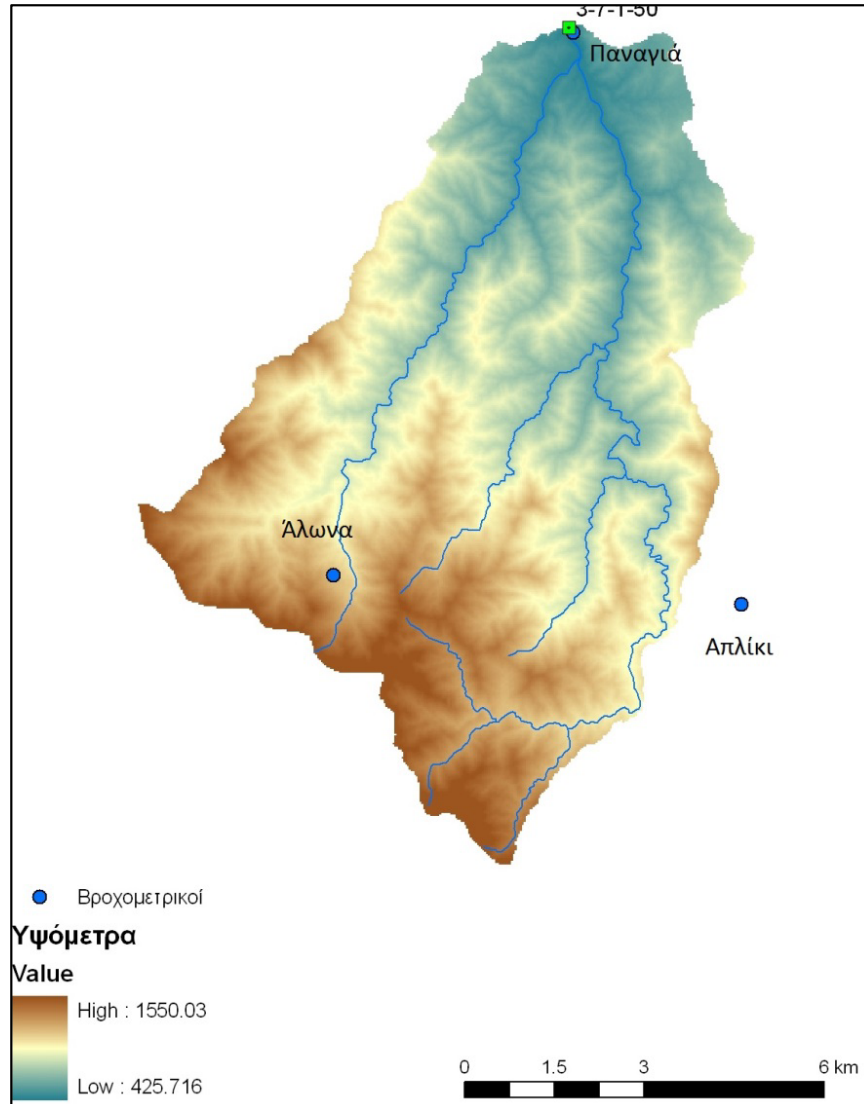

- Δύο λεκάνες στο όρος Τρόδος στην Κύπρο (Περιστερώννας, 77 km² & Ξερός, 69 km²)

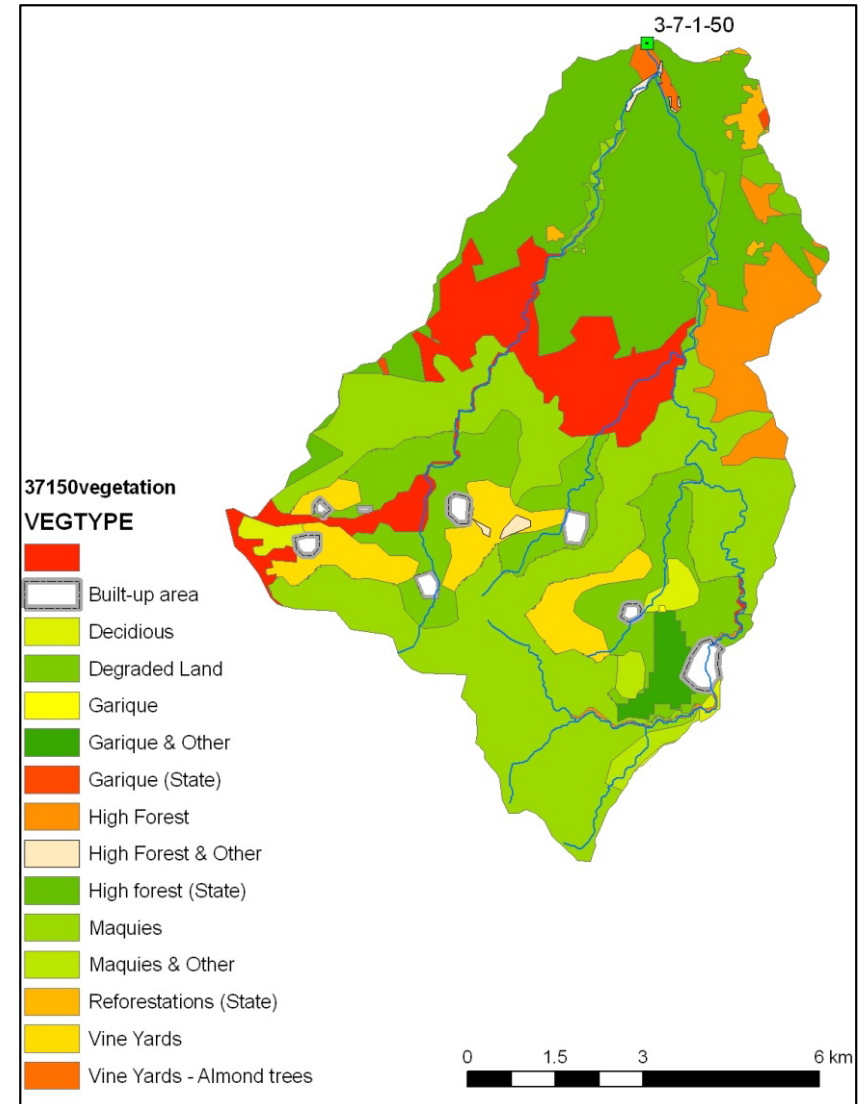

Λεκάνη Περιστερώννα

Ψηφιακό μοντέλο εδάφους

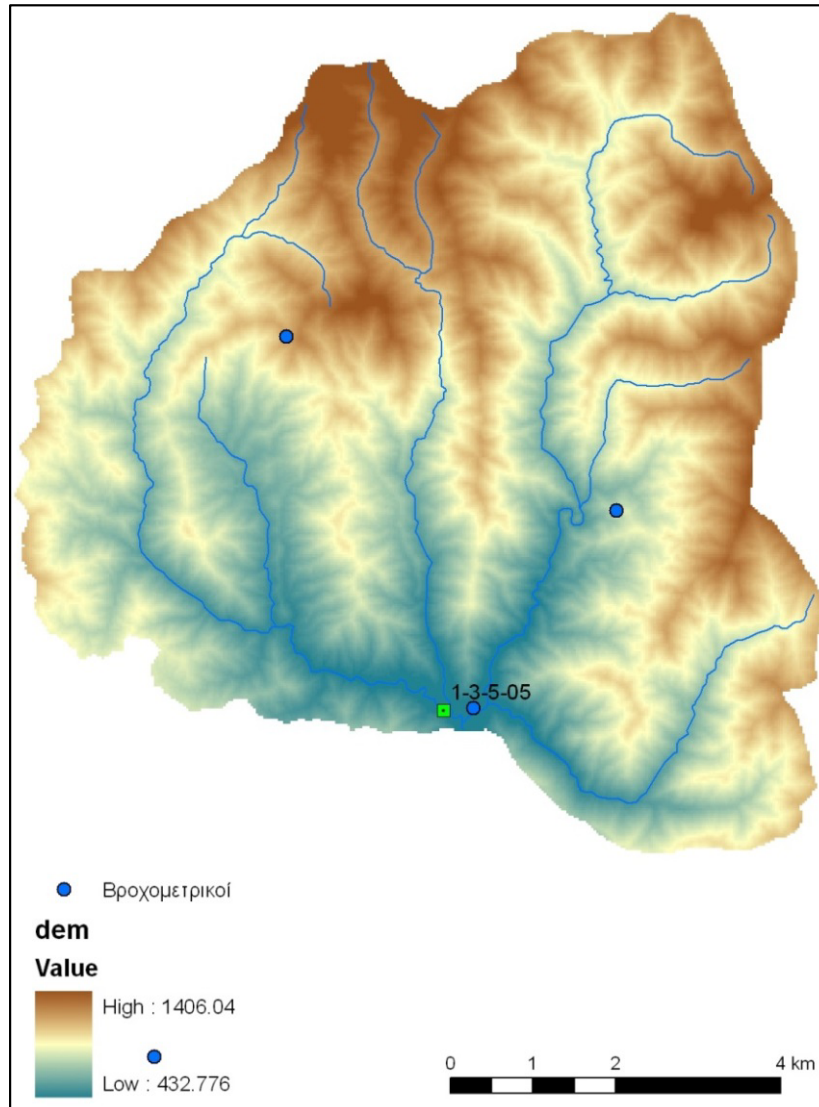

Χρήσεις γης

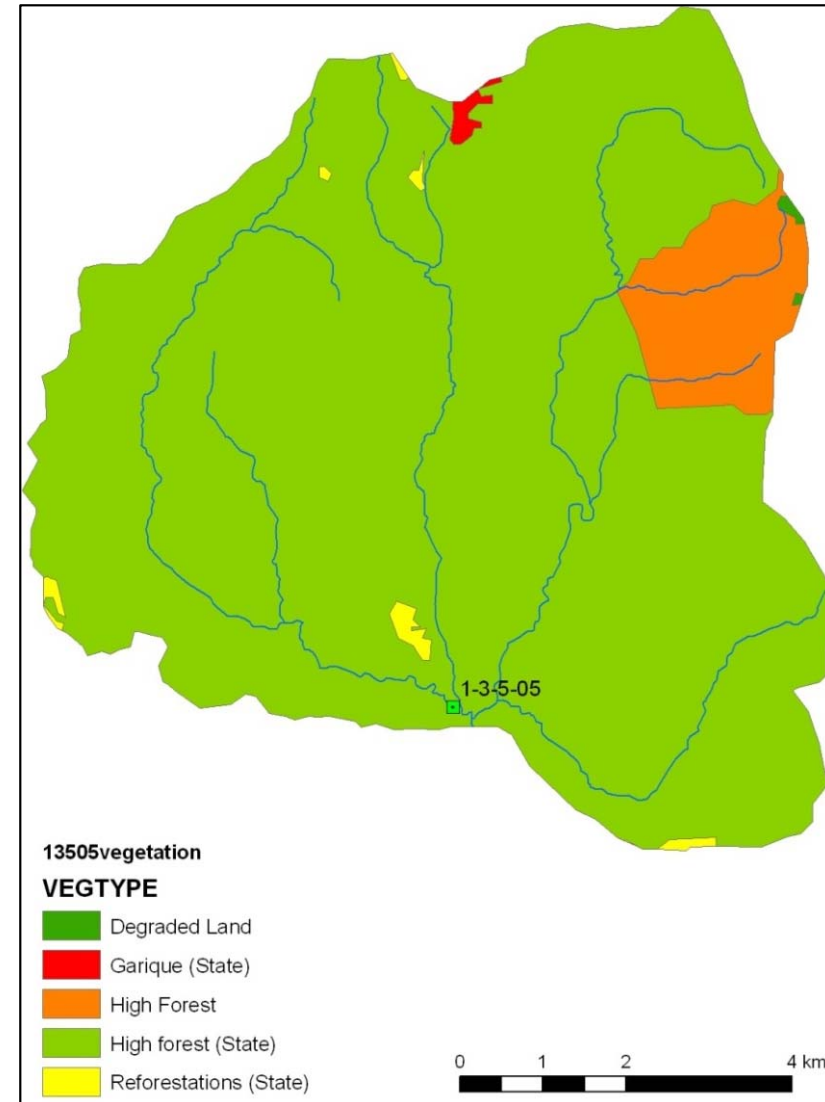

Λεκάνη Ξερού

Ψηφιακό μοντέλο εδάφους

Χρήσεις γης

Κοινά υδρολογικά χαρακτηριστικά

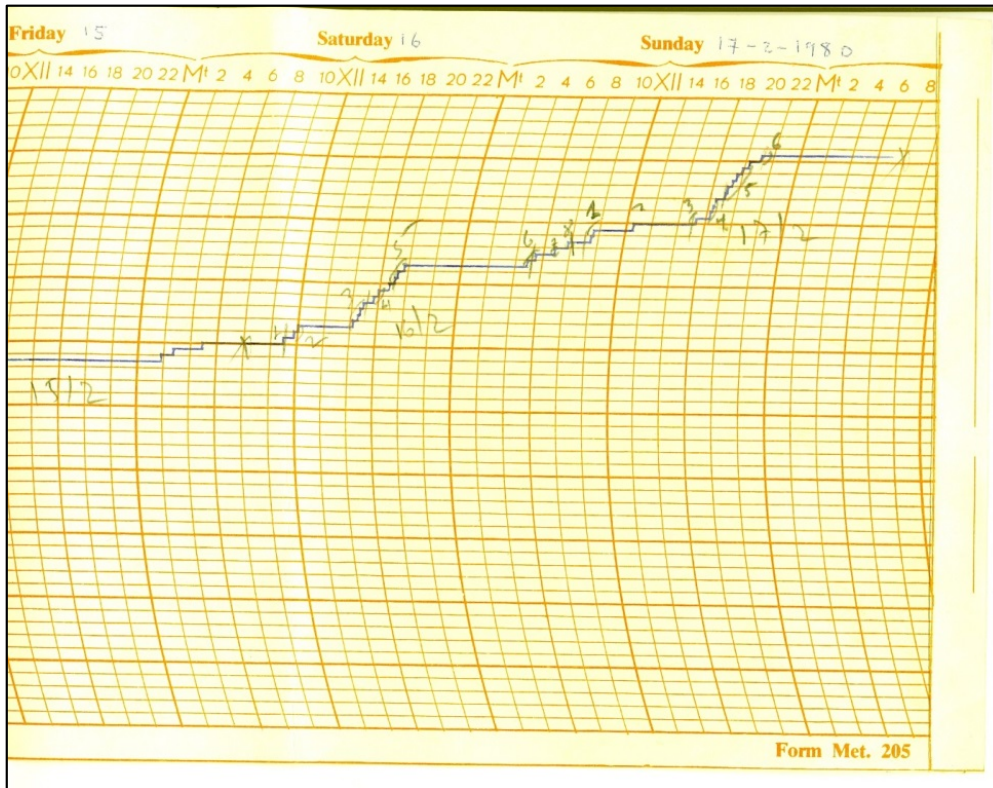
- Μεσογειακό κλίμα
  - Μηδενική (σχεδόν) παροχή το καλοκαίρι
  - Flash floods το χειμώνα
  - Εδαφική υγρασία << σημείο κορεσμού
- Γεωλογικό υπόβαθρο: Οφιόλιθος Τροόδους
  - Χαμηλή περατότητα
  - Υψηλές πλημμυρικές αιχμές (200m³/s στον Περιστερώνα, η μέγιστη παροχή στην Κύπρο)

Διαφοροποιήσεις στις δύο λεκάνες

- Προσανατολισμός
  - Περιστερώνας: βόρειος
  - Ξερός: νότιος
- Χρήσεις γης
  - Περιστερώνας: ποικίλες (μακία βλάστηση, αμπελώνες, κατοικημένες εκτάσεις)
  - Ξερός: υψηλό δάσος σε ολόκληρη την έκταση

Συλλογή πρωτογενών δεδομένων

Δεδομένα βροχής σε καταγραφικές ταινίες (TAY)

Δεδομένα απορροής σε φύλλα excel (Γαλιούνα, 2011)

date	t [hr]	X	Ψ	σημείο X-0	dh [mm]	H [mm]	date	rain
9/2/1979	8.04	0.03729	6.3207	8	6.32	6.32		
9/2/1979	8.11	0.11419	7.35528		7.36	7.36	9/2/79 8:06	1.03
9/2/1979	8.13	0.132549	6.46701		6.47	6.47	9/2/79 8:07	0.00
9/2/1979	8.13	0.133921	6.69954		6.70	6.70	9/2/79 8:08	0.23
9/2/1979	8.14	0.13629	7.10119		7.10	7.10	9/2/79 8:08	0.40
9/2/1979	8.14	0.138785	7.52398		7.52	7.52	9/2/79 8:08	0.42
9/2/1979	8.16	0.164376	7.8618		7.86	7.86	9/2/79 8:09	0.34
9/2/1979	8.17	0.16712	8.32687		8.33	8.33	9/2/79 8:10	0.47
9/2/1979	8.17	0.16924	8.68624		8.69	8.69	9/2/79 8:10	0.36
9/2/1979	8.22	0.217556	8.87566		8.88	8.88	9/2/79 8:13	0.19
9/2/1979	8.31	0.314061	9.23337		9.23	9.23	9/2/79 8:18	0.36
9/2/1979	8.32	0.318676	0.015527		0.02	9.25	9/2/79 8:19	0.02
9/2/1979	8.40	0.401438	2.04367		2.04	11.28	9/2/79 8:24	2.03
9/2/1979	8.44	0.439576	2.50811		2.51	11.74	9/2/79 8:26	0.46
9/2/1979	8.50	0.500313	2.80302		2.80	12.04	9/2/79 8:30	0.29
9/2/1979	8.55	0.550623	3.33068		3.33	12.56	9/2/79 8:33	0.53
9/2/1979	8.58	0.575467	3.54166		3.54	12.78	9/2/79 8:34	0.21
9/2/1979	8.58	0.575467	3.54166		3.54	12.78	9/2/79 8:34	0.00
9/2/1979	8.71	0.71061	4.44837		4.45	13.68	9/2/79 8:42	0.91
9/2/1979	8.75	0.747252	4.65914		4.66	13.89	9/2/79 8:44	0.21
9/2/1979	8.80	0.79619	4.95426		4.95	14.19	9/2/79 8:47	0.30
9/2/1979	8.89	0.891698	5.14285		5.14	14.38	9/2/79 8:53	0.19
9/2/1979	8.99	0.986832	5.26803		5.27	14.50	9/2/79 8:59	0.13
9/2/1979	9.08	1.08222	5.43548		5.44	14.67	9/2/79 9:04	0.17

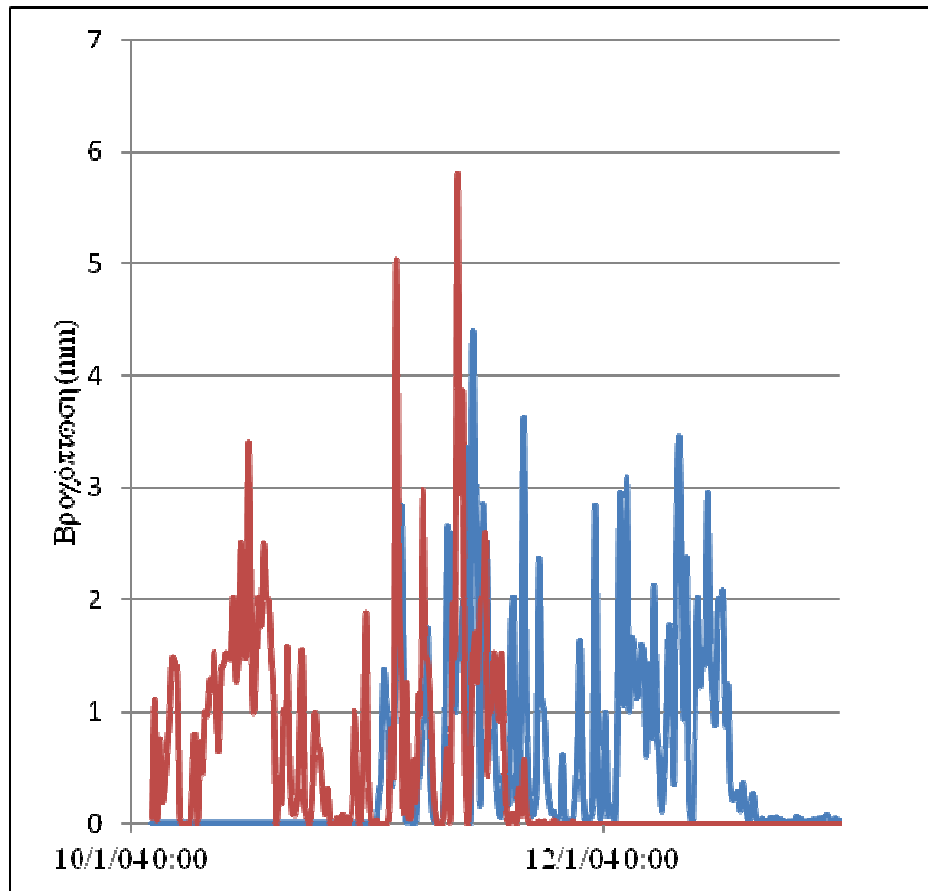

Επεξεργασία πρωτογενών δεδομένων

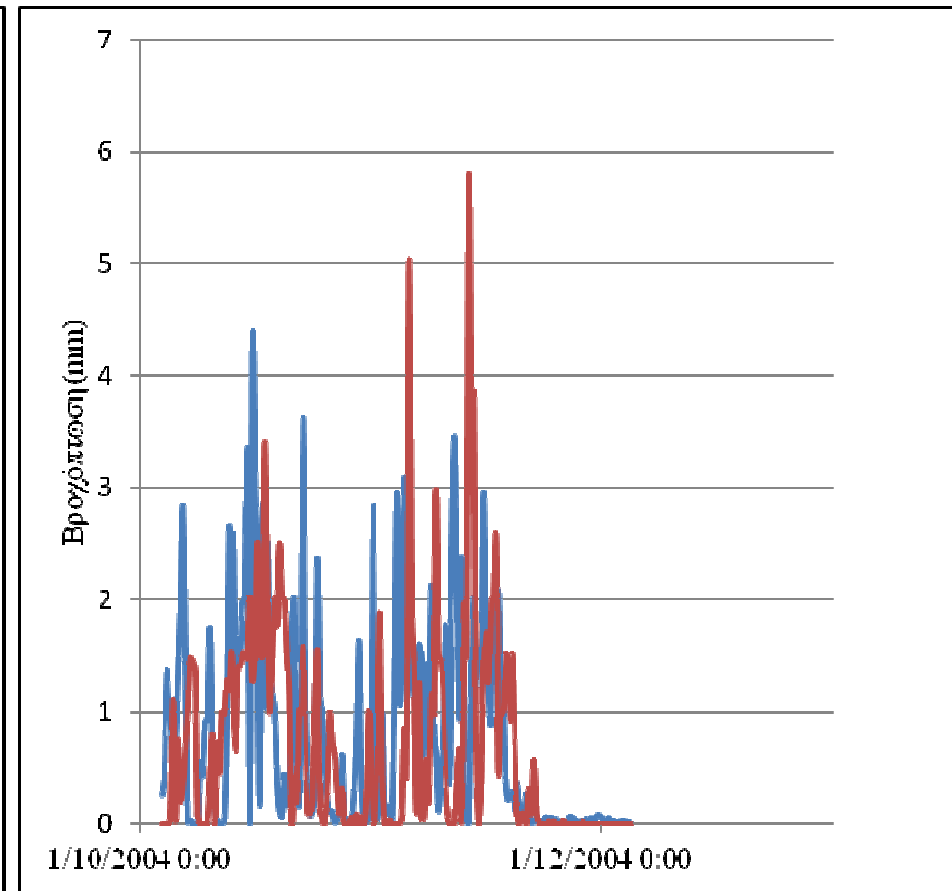
- Διόρθωση χονδροειδών σφαλμάτων
- Κανονικοποίηση χρονικού βήματος (15 λεπτά)
- Συμπλήρωση ελλείψεων
- Απόρριψη βροχομετρικών δεδομένων με εμφανή σφάλματα
- Απόρριψη περιστατικών με ελλιπή δεδομένα
- Τελική επιλογή 33 συνολικά περιστατικών (17 στον Περιστερώνα & 16 στον Ξερό)

Παράδειγμα διόρθωσης χονδροειδούς σφάλματος

Μετακίνηση βροχομετρικών δεδομένων ενός σταθμού κατά 24 ώρες λόγω εμφανούς ασυμφωνίας μεταξύ γειτονικών σταθμών (Απλίκι & Αλώνια στον ποταμό Περιστερώννα).

Πριν τη μετακίνηση

Μετά τη μετακίνηση

Συντελεστές απορροής

- Υπολογισμός συντελεστών απορροής επεισοδίου (c_1) & αιχμής (c_2)
- Ελαφρά θετική συσχέτιση c_1 & c_2
- Σύγκριση λεκανών: εμφανείς διαφορές πιθανόν λόγω διαφορετικών χρήσεων γης

Υδρολογική λεκάνη	Προτεινόμενο c (ΟΜΟΕ)	Μέσος όρος c_2
Περιστερώνας	0.470	0.648
Ξερός	0.460	0.321

- Αδυναμία των προτεινόμενων συντελεστών να αποτυπώσουν την πραγματικότητα

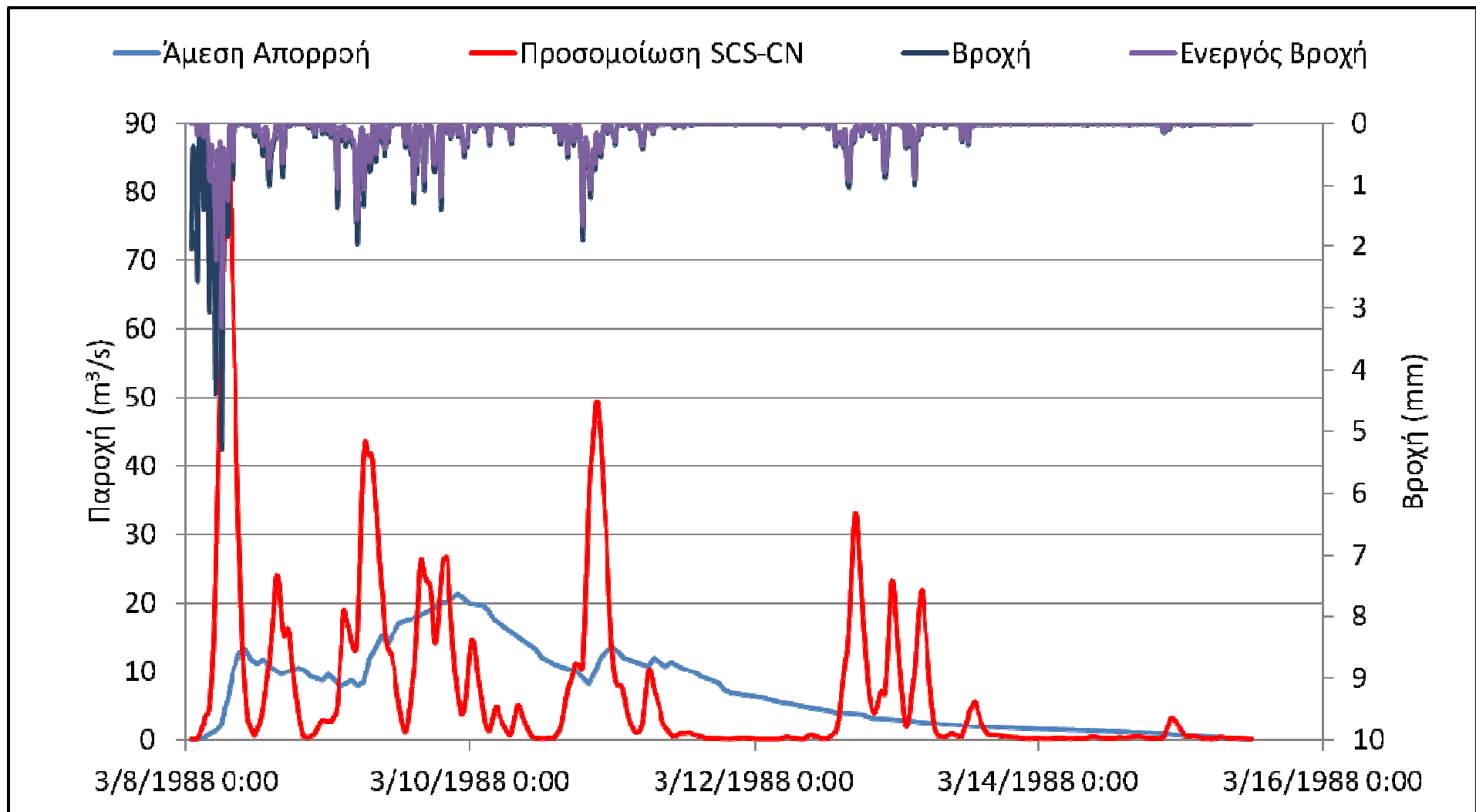
Μέθοδος SCS-CN & μοναδιαίο υδρογράφημα

- SCS-CN
  - Υπολογισμός ενεργού βροχόπτωσης από ολική
  - Παράμετροι a (αρχικές απώλειες) και S (μέγιστη υδατοϊκανότητα)
- Παραμετρικό συνθετικό μοναδιαίο υδρογράφημα
  - Μετατροπή ενεργού βροχής σε απορροή
  - Γραμμικός κλάδος ανόδου και εκθετικός καθοδικός
  - Χρόνος ανόδου $t_p = bt_c + \frac{D}{2}$, όπου t_c χρόνος συγκέντρωσης (Giandotti) και D η διάρκεια βροχής ίση με 10 λεπτά.
  - Χρόνος βάσης $t_b = t_c + D$
- Βελτιστοποίηση a , S & b σε κάθε περιστατικό
- Υπολογιστική διαδικασία σε Matlab

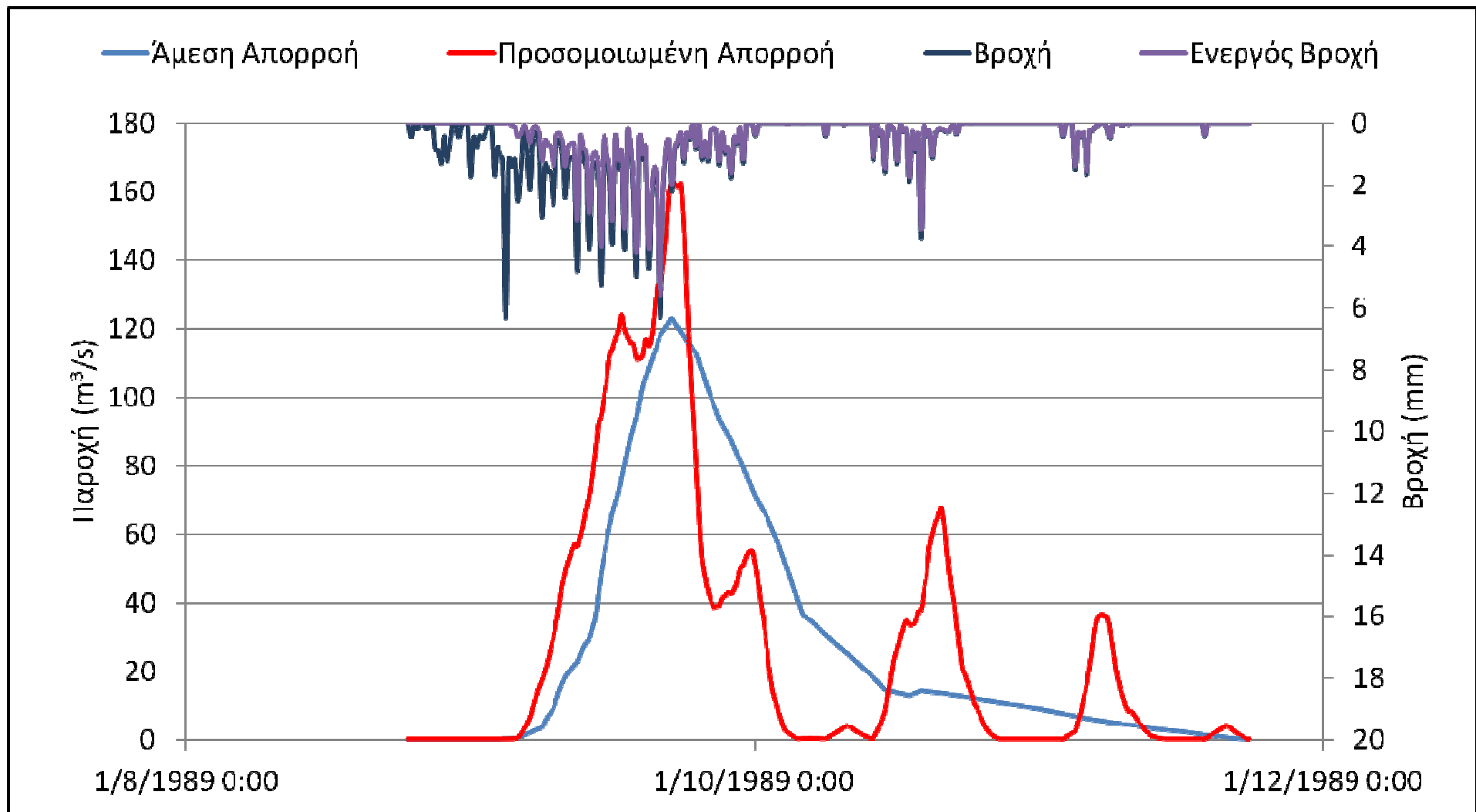
Βελτιστοποίηση

- Ελαχιστοποίηση σταθμισμένου αθροίσματος τριών σφαλμάτων
  1. Αθροιστικό τετραγωνικό σφάλμα προσομοιωμένης απορροής σε όλα τα χρονικά βήματα (E_1)
  2. Τετραγωνικό σφάλμα πλημμυρικής αιχμής (E_2)
  3. Σφάλμα μέσης παροχής (E_3)
- Σύνολο: $TE = E_1 + 10E_2 + 10^6E_3$
- Το τελευταίο βάρος επιλέχθηκε με κριτήριο τη διασφάλιση της εξίσωσης προσομοιωμένου & άμεσου πλημμυρικού όγκου

1^ο παράδειγμα προσομοίωσης (Περιστερώννας)

2^ο παράδειγμα προσομοίωσης (Περιστερώννας)

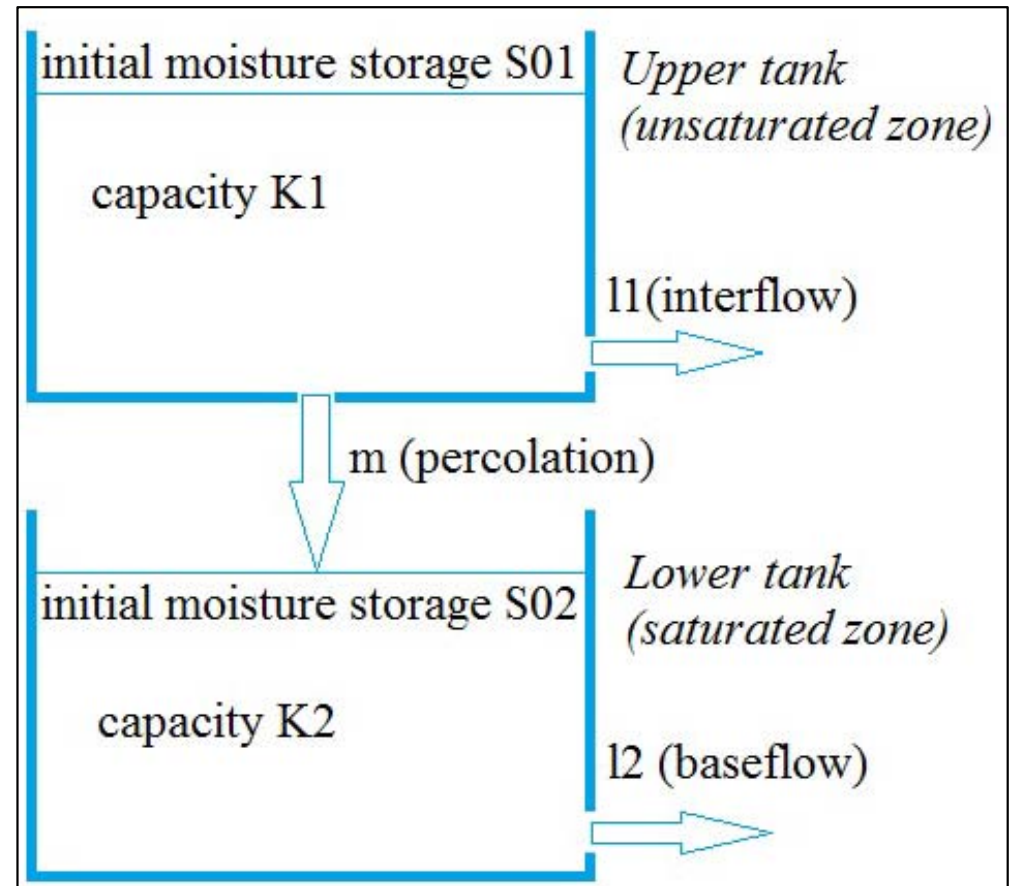
Αξιολόγηση μεθόδου SCS-CN

- Σημαντική υπερεκτίμηση πλημμυρικών αιχμών
- Πιο απότομοι κλάδοι ανόδου-καθόδου και περισσότερες αιχμές από το παρατηρημένο
- **Συμπέρασμα:** Μη ικανοποιητική προσομοίωση των παρατηρημένων υδρογραφημάτων διότι αγνοείται η ροή διά μέσου του εδάφους (Hortonian model)

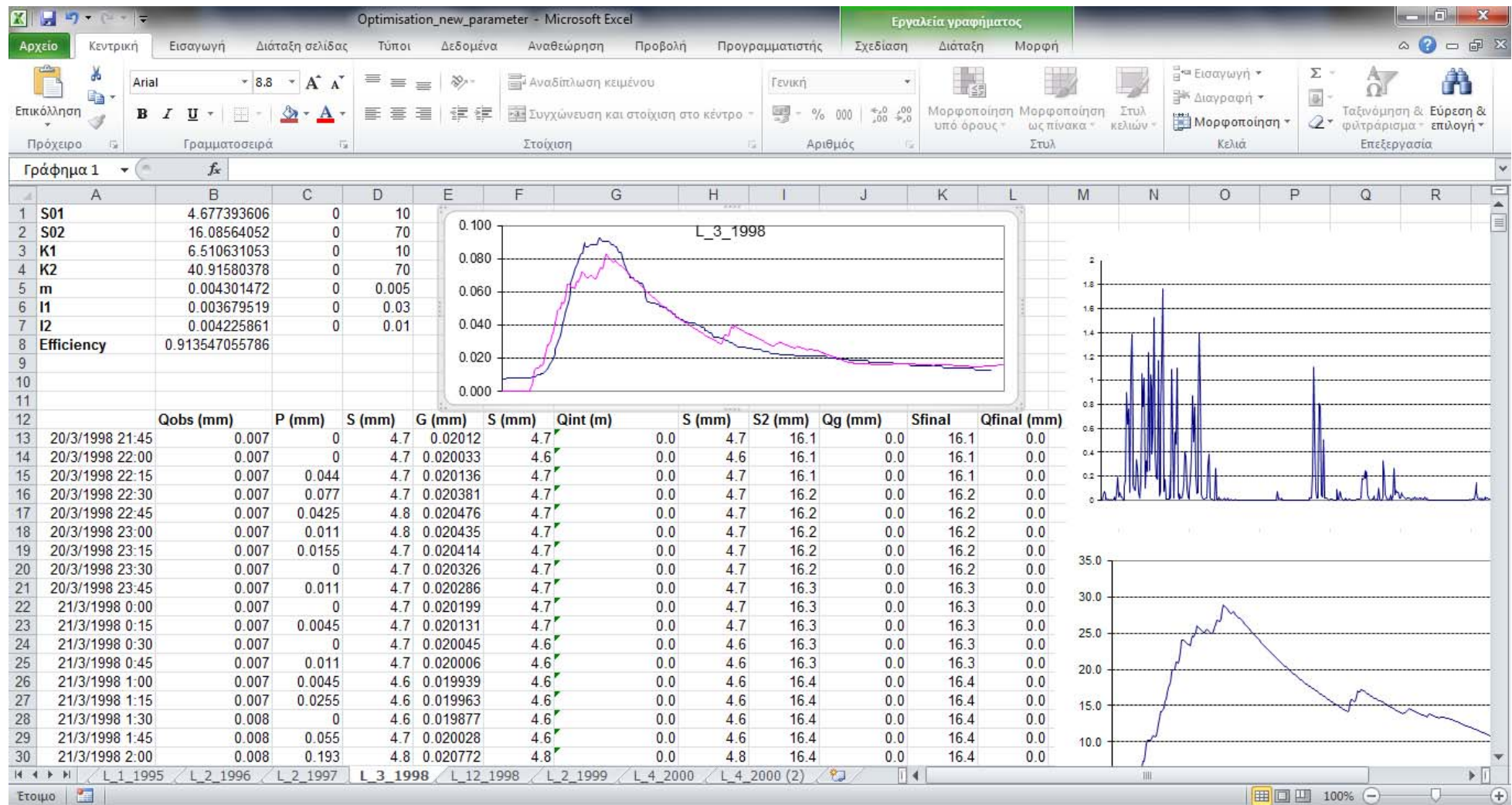

Ανάπτυξη εννοιολογικών μοντέλων για προσομοίωση περιστατικών

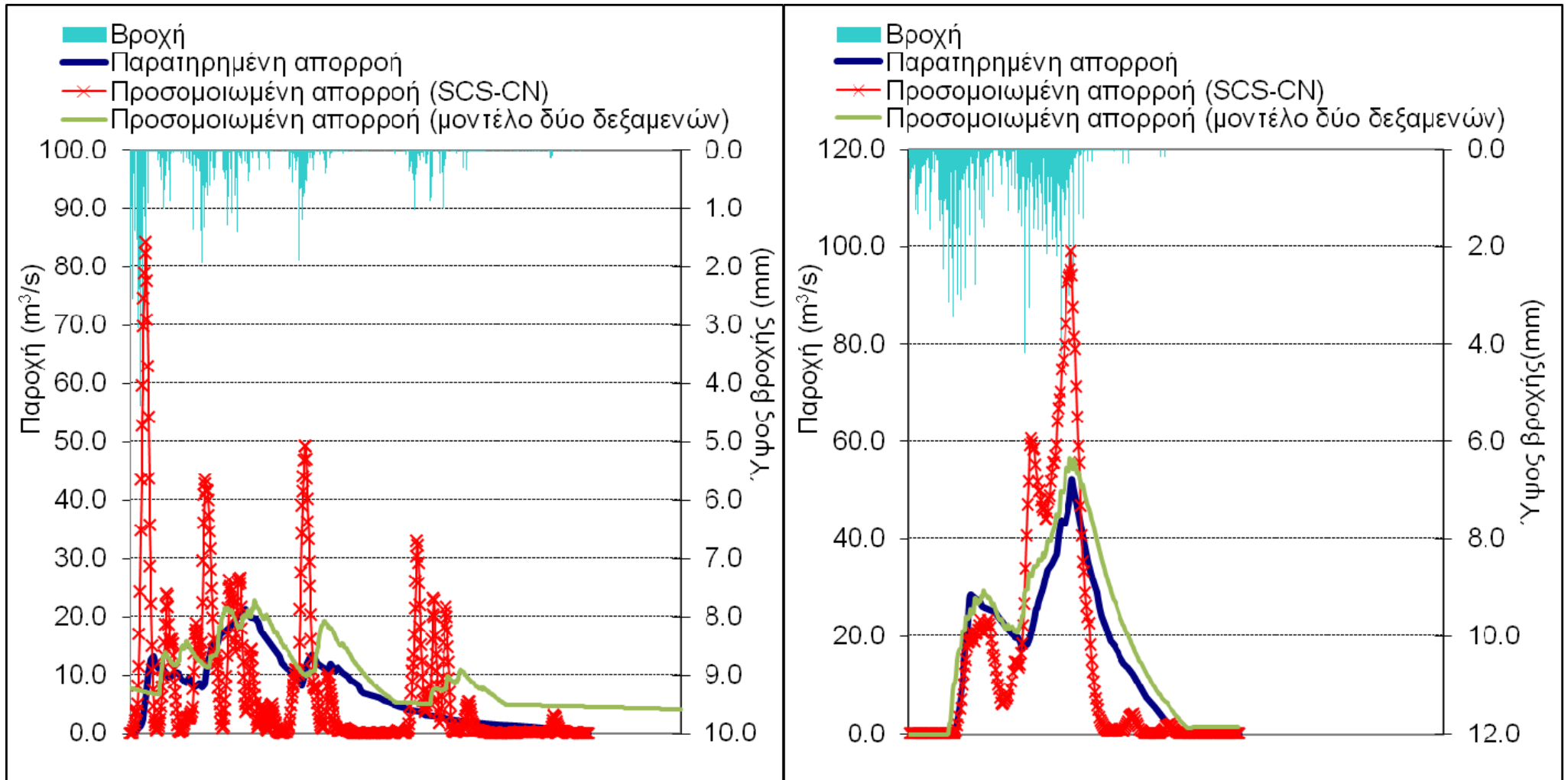
- Εφαρμογή εναλλακτικών μοντέλων δύο δεξαμενών για την προσομοίωση της ροής διαμέσου του εδάφους
- Τελικό μοντέλο με πέντε μεταβλητές & δύο αρχικές συνθήκες

Εφαρμογή μοντέλου σε υπολογιστικό φύλλο excel

Σύγκριση μοντέλων

Στατιστική ανάλυση παραμέτρων

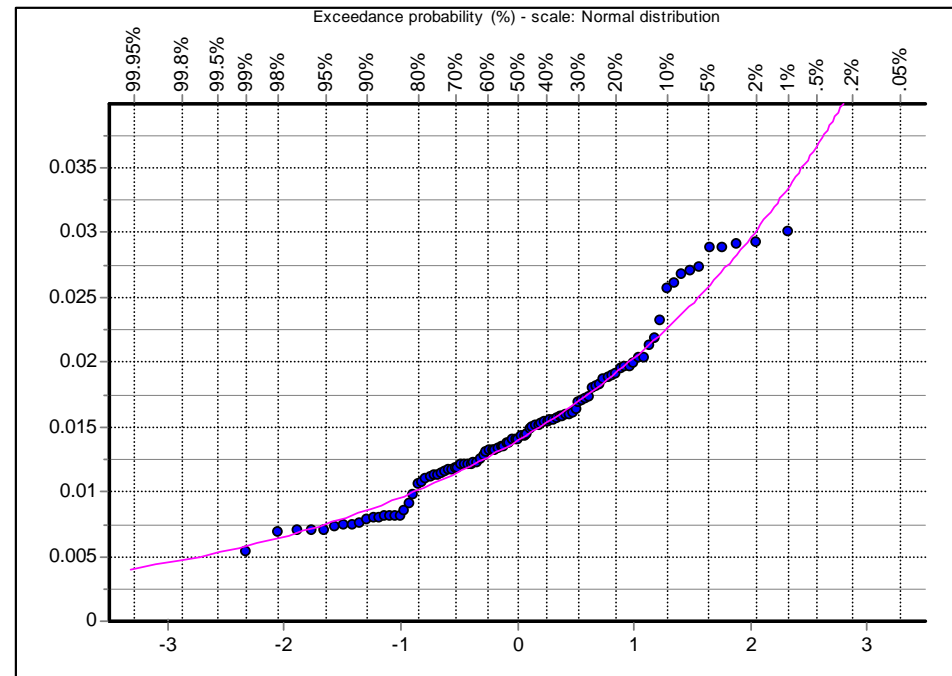
- Πολλαπλές βελτιστοποιήσεις για κάθε περιστατικό: διαφορετικά σύνολα παραμέτρων παράγουν πολύ καλά υδρογραφήματα (“equifinality”)
- Εφαρμογή θεωρητικής στατιστικής κατανομής σε κάθε παράμετρο (100 σύνολα παραμέτρων στον Περιστερώνα, 82 στον Ξερό)

Παραδείγματα στατιστικής ανάλυσης

Πέντε σύνολα παραμέτρων με παρόμοια επίδοση («Efficiency», με μέγιστη τιμή τη μονάδα, Μάρτιος 1988, Περιστερώνας)

Βελτιστοποιήσεις:	1 ^η	2 ^η	3 ^η	4 ^η	5 ^η
S_{01}	18.4	7.0	10.8	2.7	9.950
S_{02}	44.9	55.0	59.7	52.6	53.848
K_1	52.9	43.0	45.7	37.9	45.882
K_2	27.382	37.000	40.606	37.038	35.837
m	0.0010	0.0012	0.0012	0.0012	0.0011
I_1	0.0140	0.0150	0.0154	0.0143	0.0148
I_2	0.0052	0.0060	0.0050	0.0060	0.0060
Efficiency	0.809	0.813	0.809	0.810	0.813

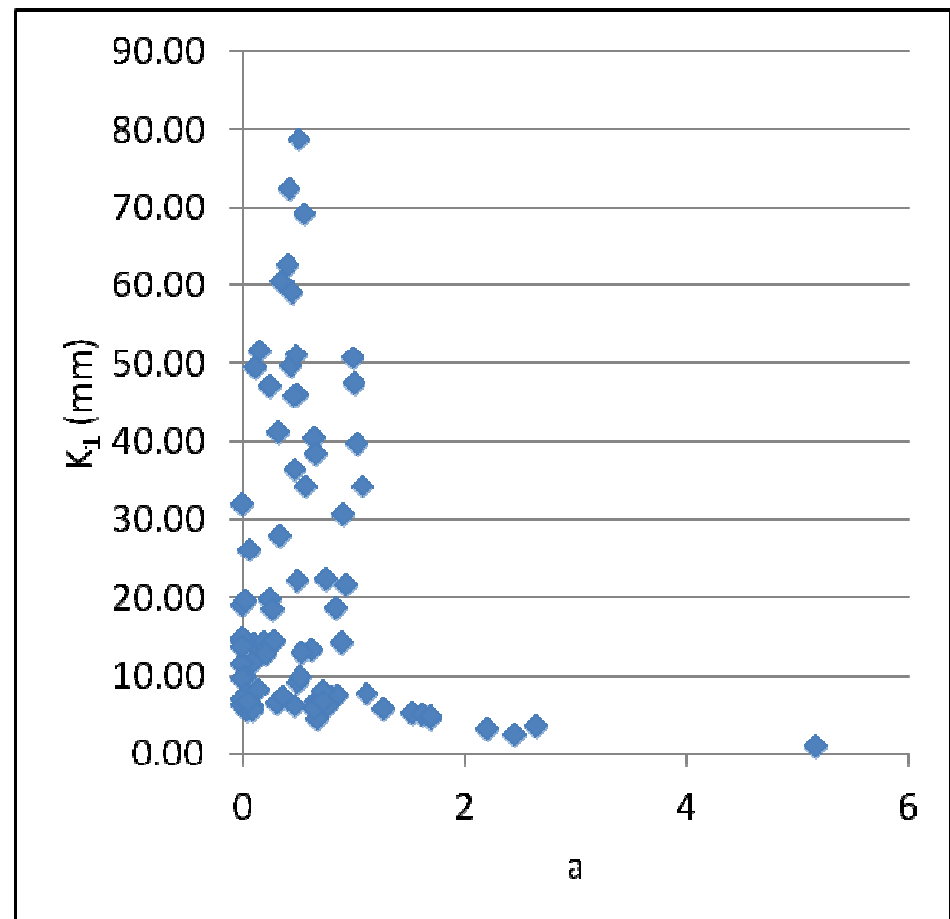
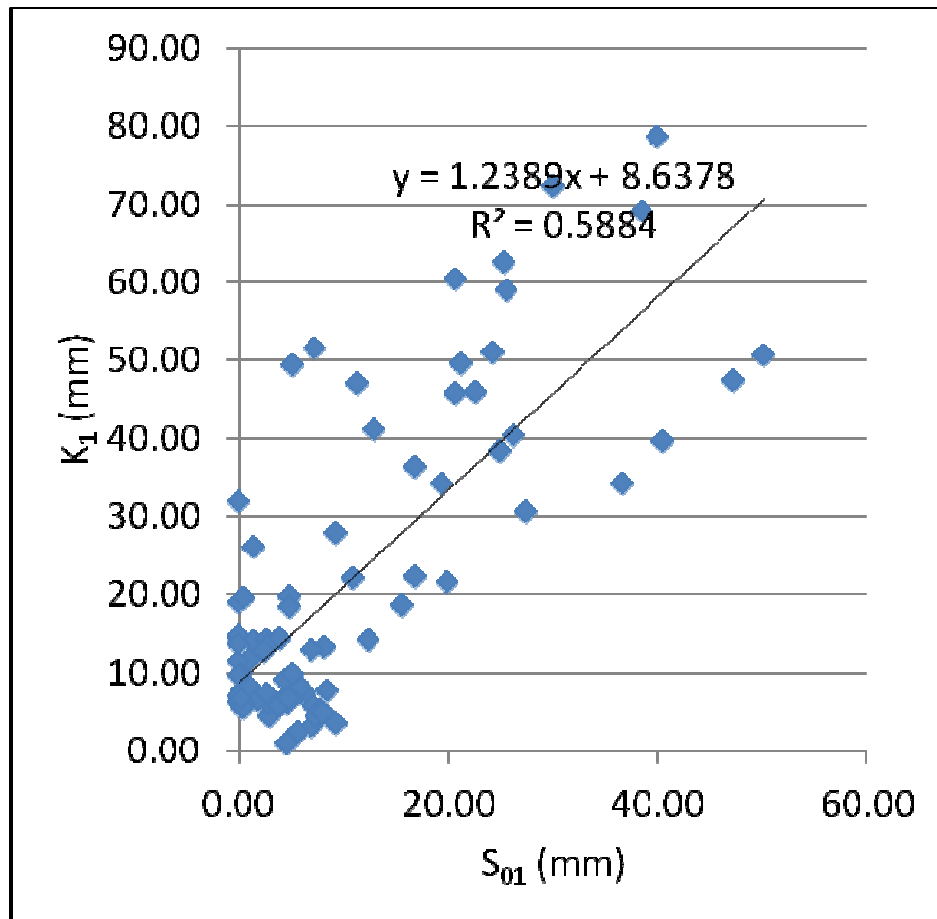
Στατιστική ανάλυση για την παράμετρο I_1 στον ποταμό Περιστερώνα

Συσχετίσεις μεταξύ παραμέτρων

- Εντοπίστηκε συσχέτιση μεταξύ αρχικής στάθμης-χωρητικότητας σε τρεις από τις τέσσερις δεξαμενές στις δύο λεκάνες
- Για την αποφυγή πολυμεταβλητής ανάλυσης, οι συσχετίσεις εξαλείφτηκαν με αντικατάσταση της αρχικής στάθμης με ποσοστό πλήρωσης στη συνολική χωρητικότητα
- Το νέο μοντέλο δεν παρουσίασε συσχετίσεις

Παράδειγμα συσχέτισης

Συσχέτιση χωρητικότητας και αρχικής στάθμης της άνω δεξαμενής στον Ξερό ποταμό πριν (αριστερά) και μετά την αντικατάσταση με τα ποσοστά πλήρωσης (δεξιά)

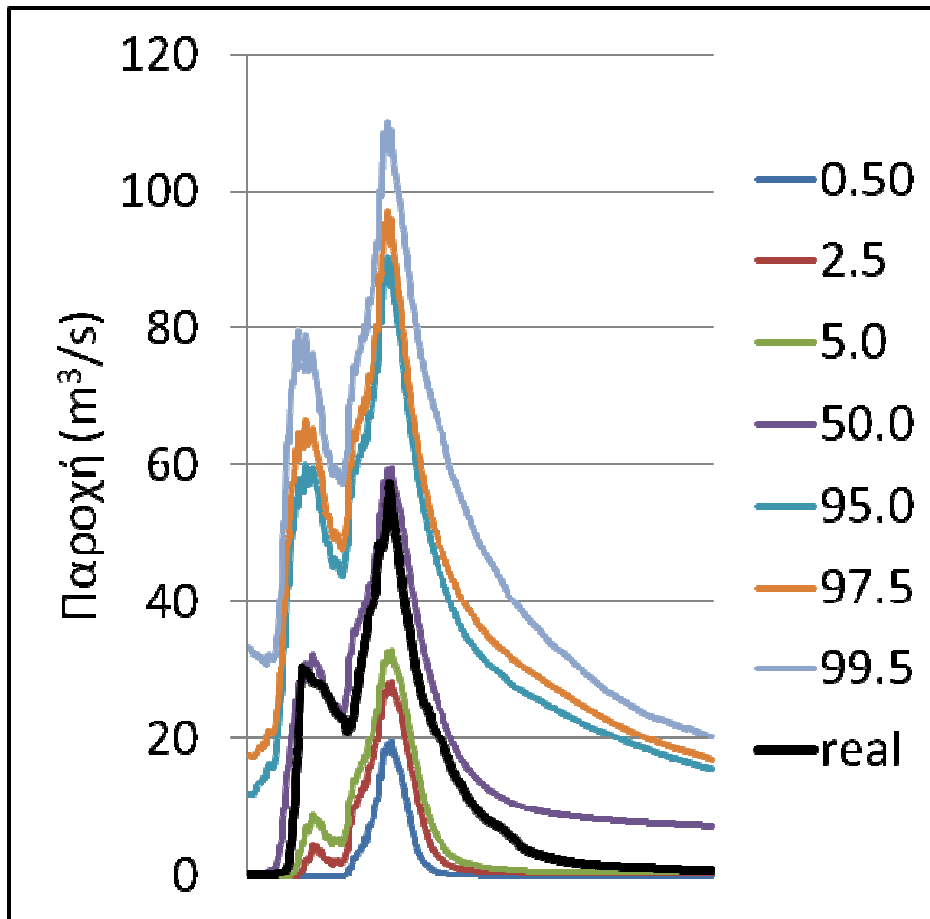
Προσομοίωση MC

- 10 000 συνθετικά σύνολα παραμέτρων για κάθε περιστατικό από τις αντίστοιχες κατανομές
- Εφαρμογή μοντέλου δύο δεξαμενών
- Υπολογισμός μέσης απορροής και διάφορων ποσοστημορίων
- Παρατηρημένη αιχμή: 54% ποσοστημόριο (η προσομοίωση MC υποεκτιμά ελαφρά την αιχμή)
- Υπολογιστική διαδικασία σε Matlab

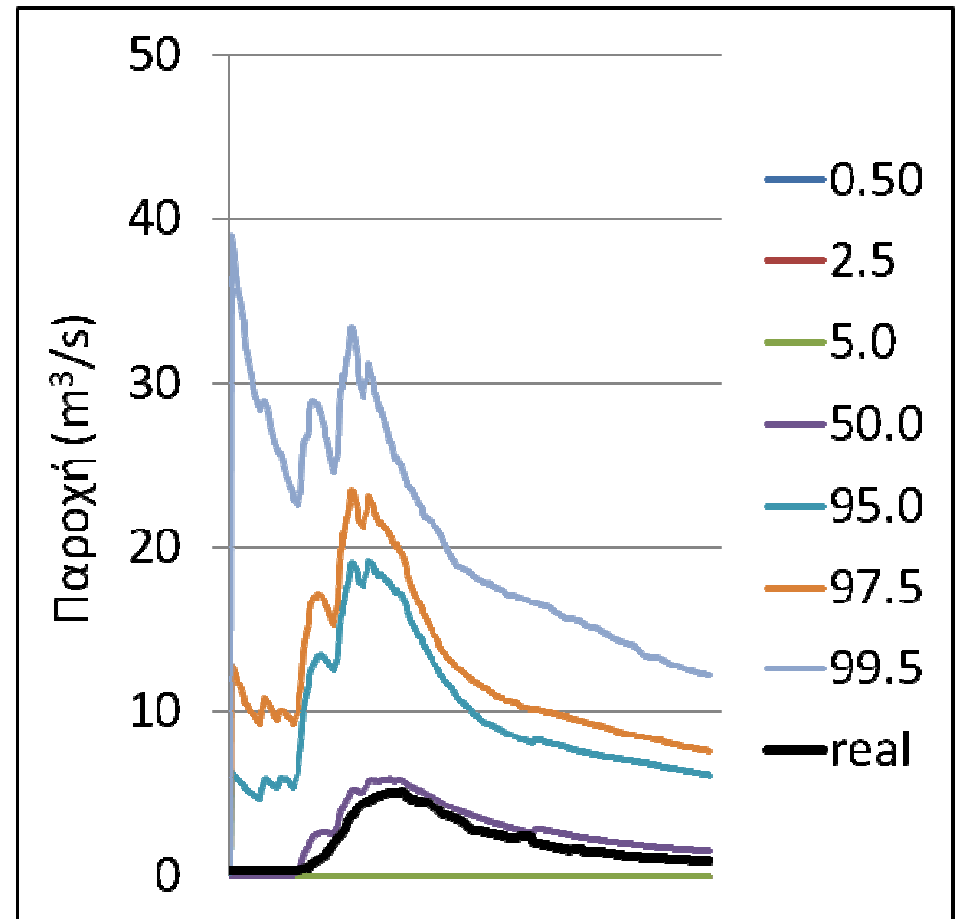

Δύο παραδείγματα ικανοποιητικής προσομοίωσης

Περιστερώνας (Ιανουάριος 2004)

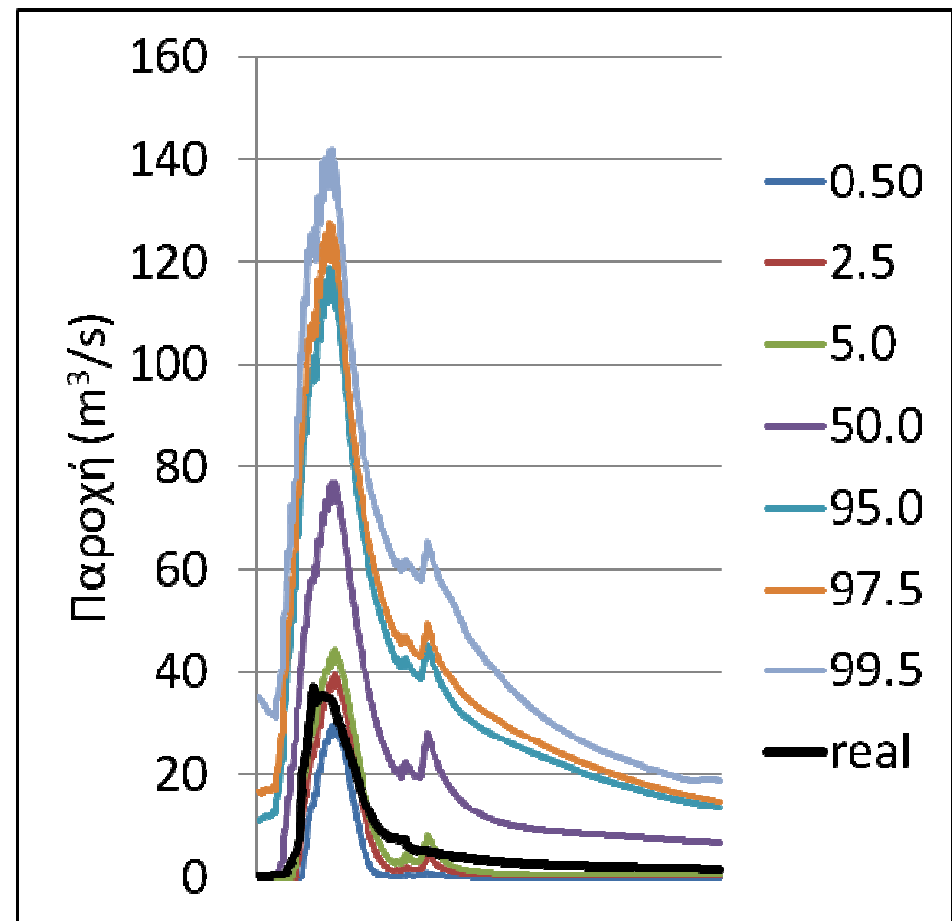
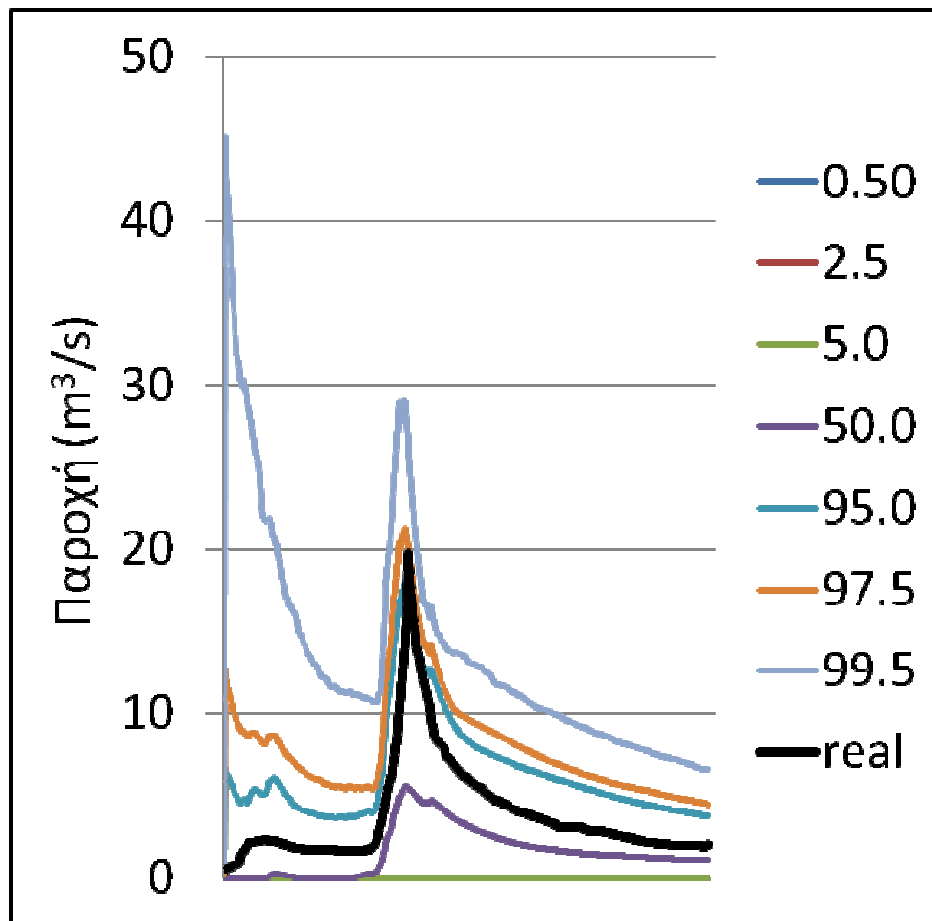
Ξερός (Δεκέμβριος 1988)

Δύο παραδείγματα μη ικανοποιητικής προσομοίωσης

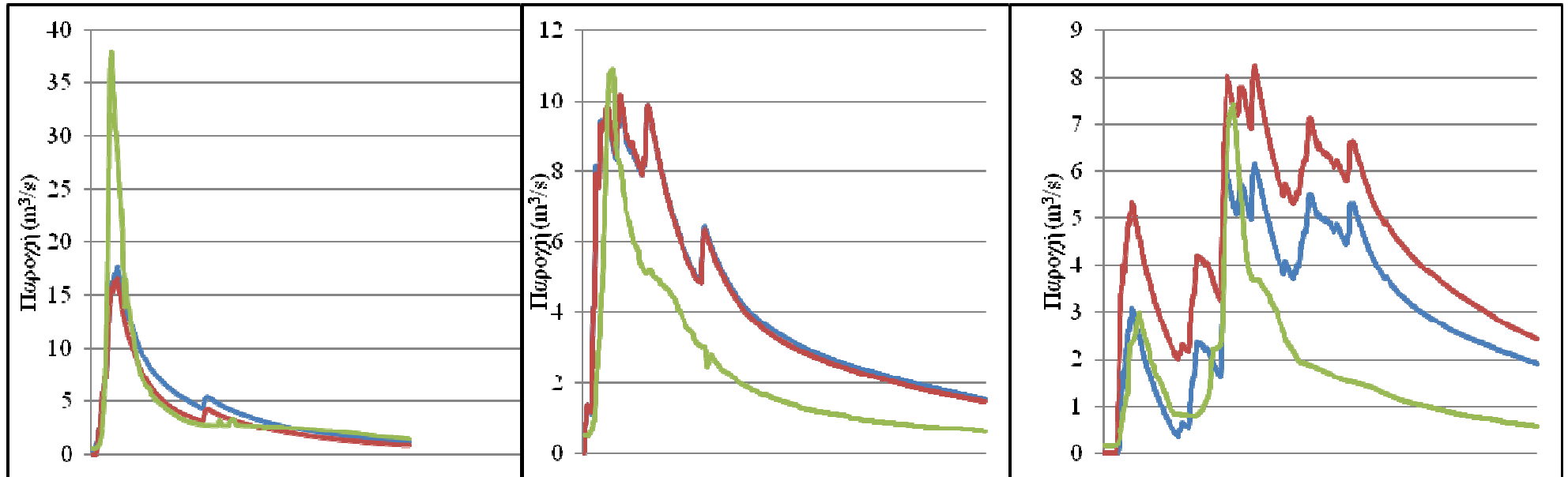
Υποεκτίμηση παροχής (Ξερός, Φεβρουάριος 1992).

Υπερεκτίμηση παροχής (Περιστερώννας, Δεκέμβριος 1988)

Προσομοίωση MC με σταθερές αρχικές συνθήκες

Προσομοίωση για τρία περιστατικά στον Ξερό ποταμό: (πράσινη: παρατηρημένο, μπλε & κόκκινη: μέση απορροή με σταθερές* & τυχαίες αντίστοιχα αρχικές συνθήκες). Η εφαρμογή σταθερών αρχικών συνθηκών δεν βελτιώνει ουσιαστικά τα αποτελέσματα.

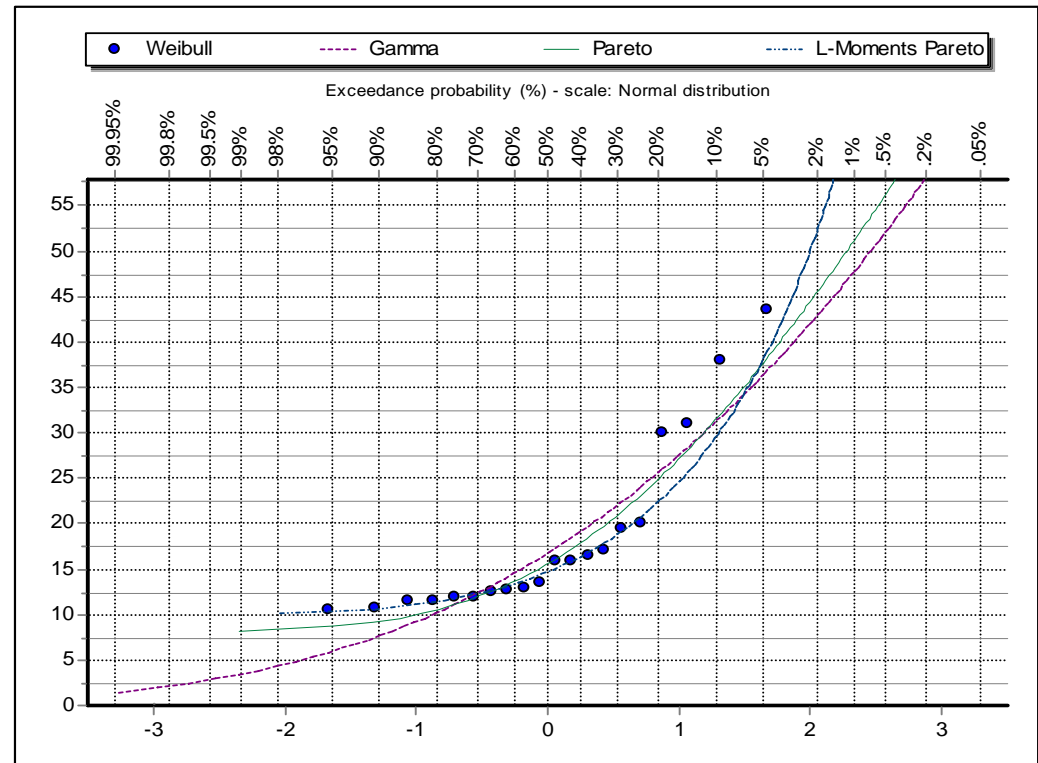

* Στα πιο πάνω περιστατικά ως αρχικές συνθήκες ελήφθησαν οι μέσες τιμές όλων των επεισοδίων. Με εφαρμογή του καλύτερου συνδυασμού για κάθε περιστατικό τα αποτελέσματα ήταν παρόμοια.

Σχεδιασμός με προσομοίωση MC

- Παραγωγή 24ωρων βροχοπτώσεων (μέθοδος εναλλασσόμενων blocks & εντάσεις σύμφωνα με όμβριες καμπύλες Κύπρου)

- Στατιστική ανάλυση μέγιστων παρατηρημένων παροχών με εφαρμογή κατανομής Pareto προσαρμοσμένης με τη μέθοδο των L-ροπών

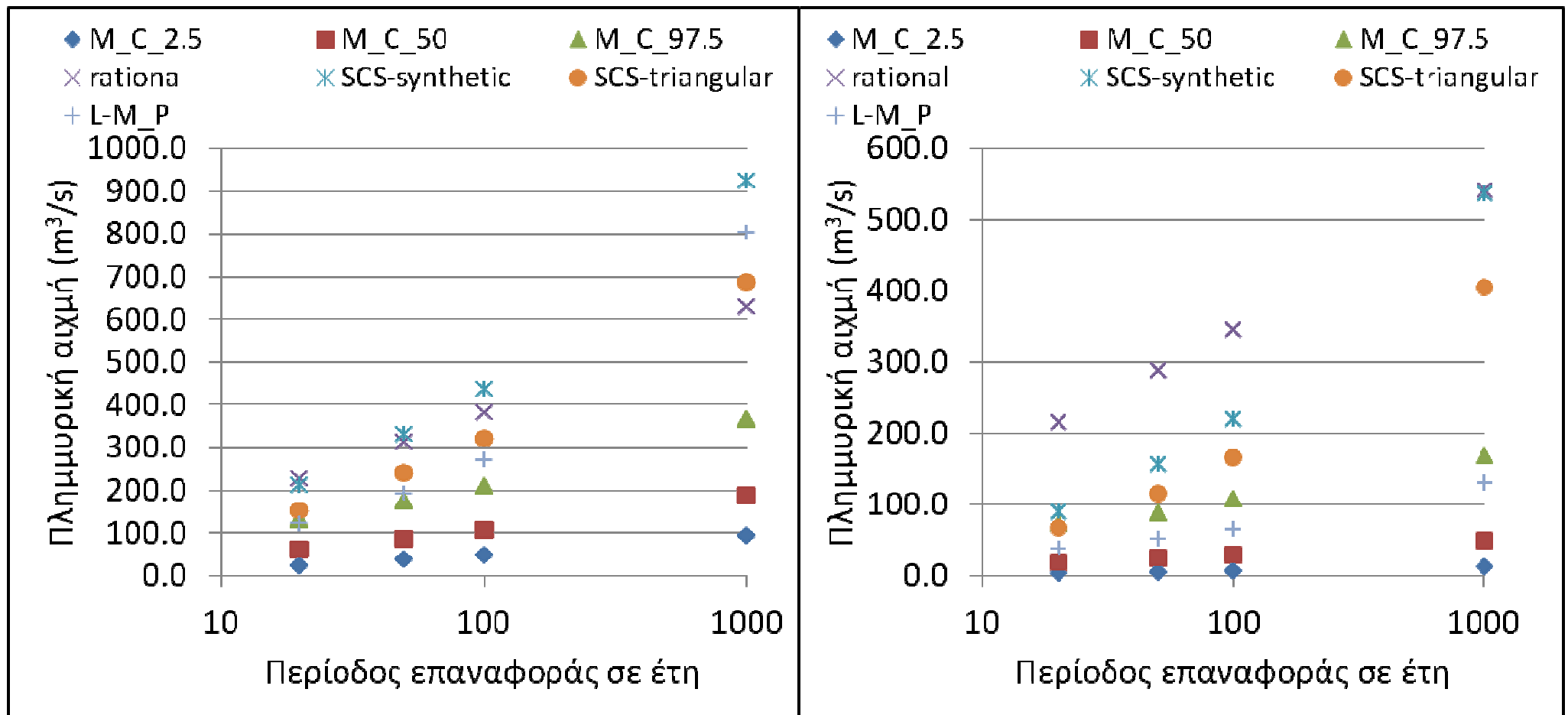

Οι κατανομές Gamma και Pareto και η κατανομή Pareto προσαρμοσμένη με τη μέθοδο των L-ροπών για τις μέγιστες παροχές στον Ξερό ποταμό.

Σύγκριση πλημμυρικών αιχμών

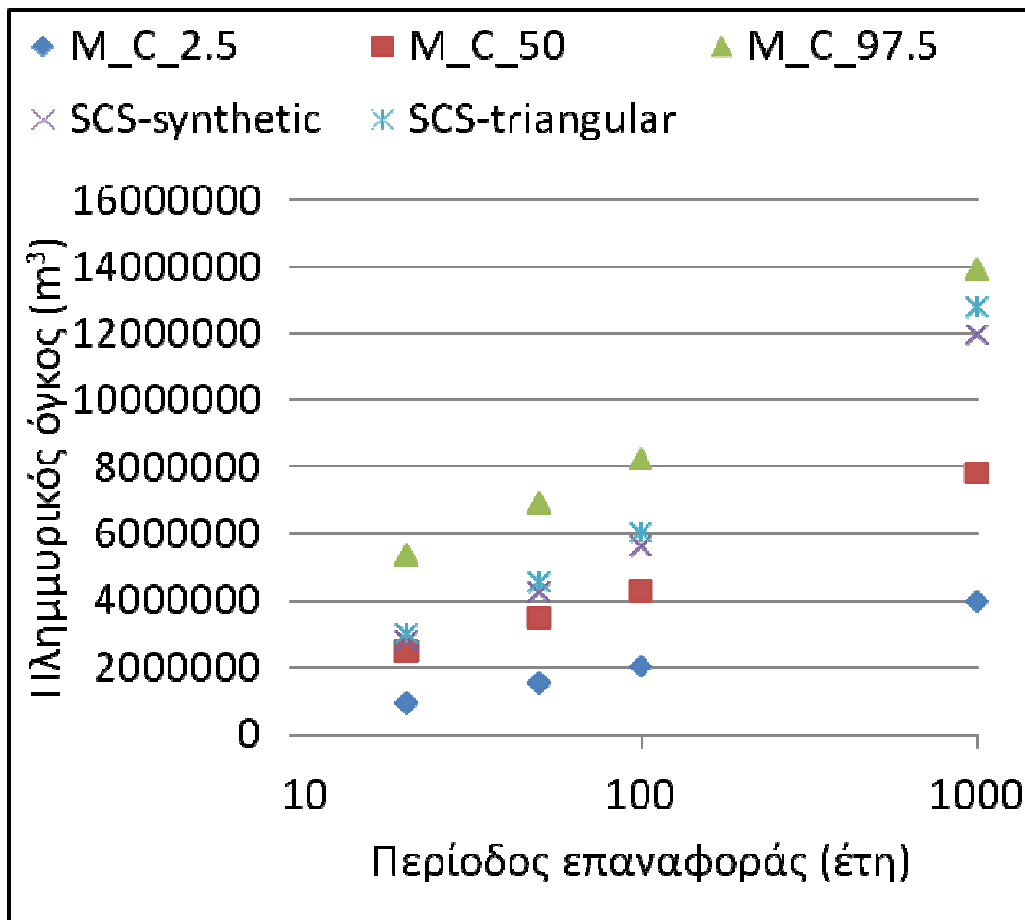
Περιστερώνας ποταμός

Ξερός ποταμός

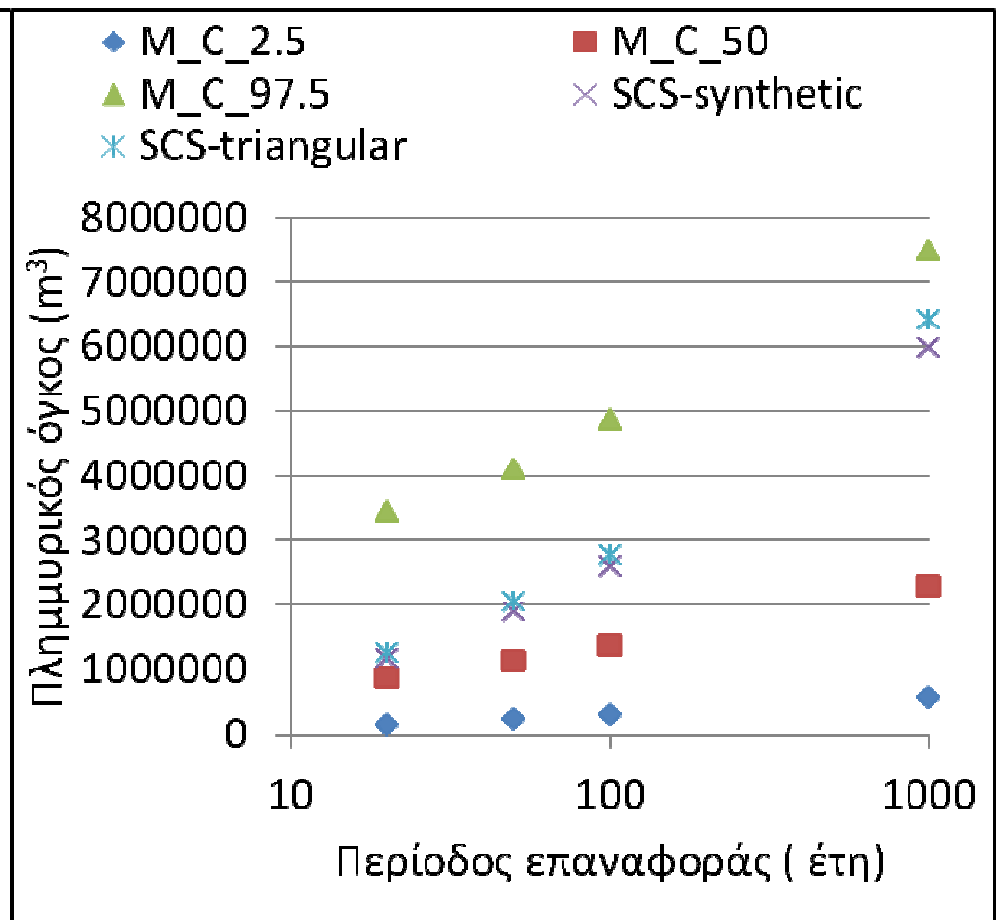

Σύγκριση πλημμυρικών όγκων

Περιστερώνας ποταμός

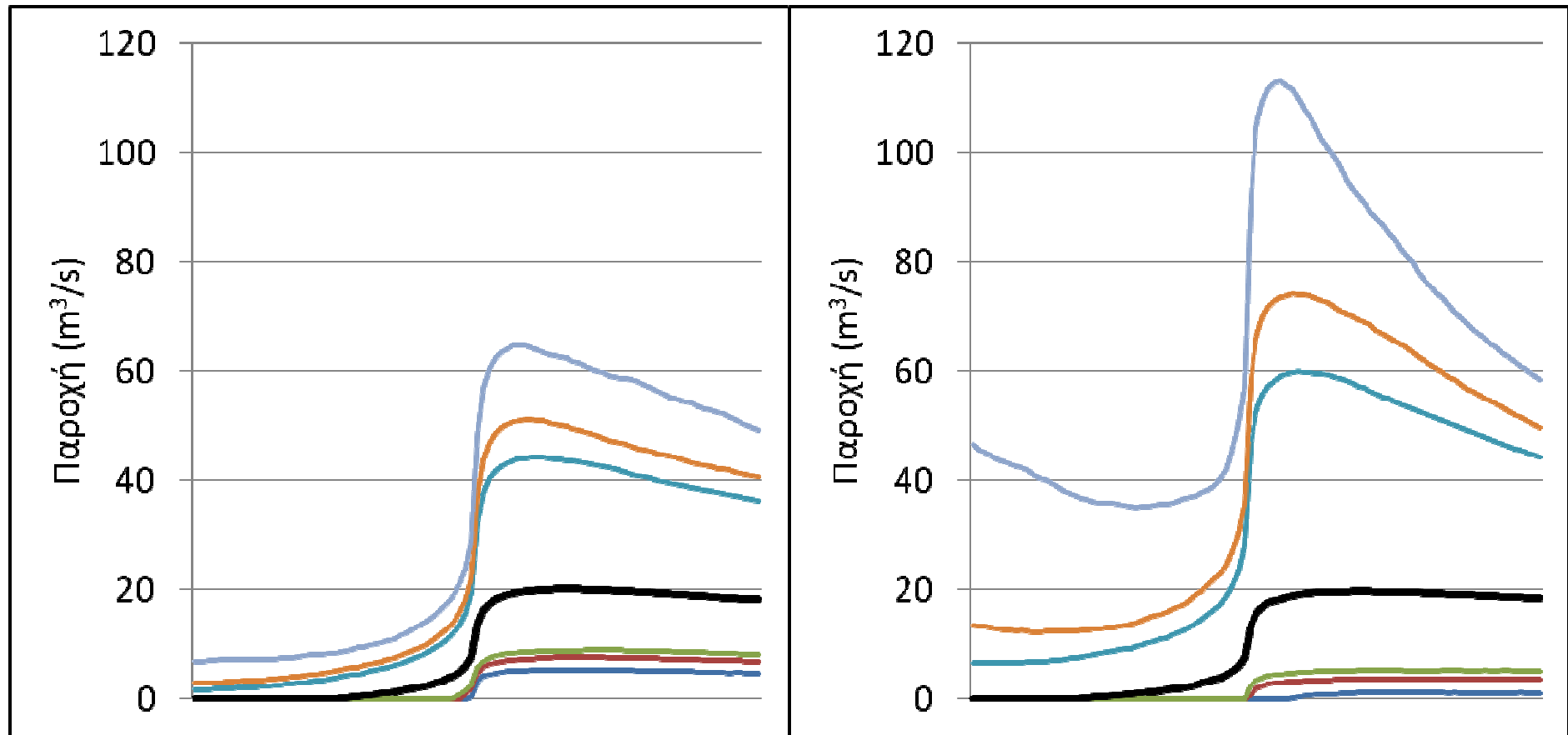

Ξερός ποταμός

Προσομοίωση MC σε λεκάνες χωρίς μετρήσεις

- Προσομοίωση σε κάθε λεκάνη με μεταφορά παραμέτρων από την άλλη λεκάνη & διατήρηση μόνο σωστού μέσου όρου: ικανοποιητική προσέγγιση του 50% ποσοστημορίου.

Προσομοίωση με (αριστερά) & χωρίς (δεξιά) μεταφορά παραμέτρων, Ξερός ποταμός T=20 έτη

Συμπεράσματα

- Η μέθοδος SCS-CN με μοναδιαίο υδρογράφημα είναι ακατάλληλη για μικρές, μεσογειακές λεκάνες όπου η ροή διά μέσου του εδάφους είναι σημαντική
- Εννοιολογικά μοντέλα υδραυλικών αναλόγων: πιο ευέλικτα για σύνθετες περιπτώσεις
- Παράμετροι μοντέλου & αρχικές συνθήκες: σημαντική μεταβλητότητα σε διαφορετικά περιστατικά & διαδοχικές βελτιστοποιήσεις
- Προσομοίωση MC: ισχυρό εργαλείο για διαχείριση αβεβαιότητας (χειρισμός παραμέτρων ως τυχαίες μεταβλητές)
- Εφικτή η εφαρμογή προσομοίωσης MC σε λεκάνες χωρίς μετρήσεις όταν υπάρχουν στοιχεία γειτονικής λεκάνης

Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

- Διερεύνηση του ρόλου των χρησιμοποιούμενων περιστατικών στη στατιστική επεξεργασία
- Προσομοίωση περιστατικών που δεν χρησιμοποιήθηκαν στη στατιστική επεξεργασία των παραμέτρων του μοντέλου
- Μείωση των παραμέτρων του μοντέλου δύο δεξαμενών
- Εφαρμογή προσομοίωσης MC με άλλα υδρολογικά μοντέλα
- Εισαγωγή της αβεβαιότητας της βροχής στο σχεδιασμό με προσομοίωση MC
- Εύρεση αξιόπιστης μεθοδολογίας επιλογής του κατάλληλου ποσοστημορίου για την εξαγωγή μεγεθών σχεδιασμού συναρτήσει της αβεβαιότητας

Ευχαριστώ πολύ!